

Закулісні секрети «господарів життя»

(Брати Капранови. Щоденник моєї секретарки. – Київ: Гамазин. – 2011. – 400 с.)

«Щоденник моєї секретарки» братів Капранових поряд із «Записками українського самашедшого» Ліни Костенко, «Дядечком на ім'я Бог» Євгена Положія та «ВМХ: повість про велосипед без сідла» Сергія Германа продовжує розвивати тематику Майдану та Помаранчевої революції 2004 року. Ці події збурили українське суспільство, безпосередніми учасниками яких були мільйони людей; в авторській візії вони по-новому постають у свідомості читачів та доповнюють картину того часу ще одним фікційним світом.

Головний герой тексту є типовим представником українського бомонду, зрілою людиною, яка, на погляд обивателя, чимало досягла в житті: робота в коридорах влади, впливові друзі та партнери, дружина-телеведуча, віддана красуня-коханка, дорослий син-студент та розмірене життя заможного жителя столиці. Щоденні маневри в хитросплетеннях бізнесу та політичних інтриг наче ширмою ховають за маскою прагматизму й цинізму набуту духовну обмеженість. Проте роками вибудований світ дає тріщину від одного єдиного запису тендітної та наївної секретарки Хмаринки, яка у службовому журналі записала свої думки про одного з відвідувачів, а зміни в політичному житті країни довершують крах цієї хиткої будови, адже головний герой втікає від щоденних подій у казку заморських островів.

Автори вдаються до провокативного прийому, заохочуючи читача активно шукати реальних людей-прототипів, героїв художнього твору, однак вони є, радше, збірними образами, стереотипними масками чи типажами, які грають свої ролі у життєвих ситуаціях. Усі другорядні персонажі яскраво прописаними у творі та щораз демонструють свою індивідуальність і неповторність, що часто підкреслюється акцентуванням уваги на особливостях їхнього мовлення, історіями, які вони розповідають, та їхніми вчинками.

Роман не є політичною сатирою, радше це розповідь чи спогади, бачене і почуте. Змальовані події в художньому творі розгортають навіть не особисту драму, а тимчасове збурення в цілком розмірному житті головного героя, який усвідомлює абсурдність буття. Проте кризовий період у житті країни – весна-осінь 2004-го спричинили зміни у свідомості багатьох інших людей, що він з зачудуванням помічає, але водночас бачить свою роль у майбутньому, яка суттєво не буде відрізнятися від того, що він чинив у минулому.

Головний герой постійно женеться за матеріальними цінностями, не спроможний зупинитися і замислитися над тим, що творить. Відтак життя вносить свої коректури в плани людини. Давно забутий родич раптом нагадує про існування моральних законів та про муки сумління, які неминуче наздоженуть тебе через роки. «Так буває, що живе собі людина, як людина, – згадує герой слова свого мудрого діда. – А потім у складній ситуації з'ясовується, що воно – мавпа». За допомогою прес-пап'є з мавпами, яке виготовив дід головного героя, автори представили надзвичайно місткий і виразний символічний образ, крізь призму якого головний персонаж намагається проаналізувати події, в яких він бере участь. Ті мавпи є архетипними масками-ролями, які люди слухняно виконують у житті.

«Щоденник моєї секретарки» позиціювався як неважке читиво. Отож твір спонукає розважитися і непомітно згаяти час. Проте ненав'язливо порушуються питання місії людини в житті, розкриття приземленості її прагнень, прихованого і неприхованого цинізму під час відстоювання своїх інтересів та гра в хованки за удавано щирими словами обіцянок і гіркі реальності зради тих, хто нещодавно клявся у своїй вірності. Безпринципність у досягненні своїх мрій різко контрастує на фоні роздумів наївної дівчини. Світ істеблішменту живе за своїми законами і змушує тих, хто потрапив туди, грати ролі за вже встановленими правилами і визначатися, ким ти там є чи будеш. Такі екзистенційні межові ситуації неминуче створюють внутрішній конфлікт між совістю та грошима, щирими людськими стосунками та акторською грою. Не загубитися на манівцях життя, не втратити орієнтири допомагає звернення до досвіду предків, до джерел їхньої мудрості, набутої у

віках, вистражданої в різноманітних перипетіях та виплеканої надією та любов'ю.

Характерною особливістю цього незвичного твору є те, що, за твердженням братів Капранових, роман є значною мірою біографічним. Частина його героїв виникли не в уяві авторів, а змальовані з реальних людей, прототипів сьогоденного дня, їхніх родичів. Можливо, це і зробило «Щоденник моєї секретарки» постмодерним і, зрештою, філософським за характером.

Братам Капрановим часто закидають, що вони публіцисти, а не письменниками. Однак їхні твори знаходять свого читача, автори є впізнаваними медійними постатями, що і підкреслюється промоціями їхніх творів. Кожна курка своє яйце хвалить і не варто її за це осуджувати.

А яйце на обкладинці книги те саме, справжнє...